herpy

VARANER

Varanus reisingeri

En slank, gul og svart trevaran fra øya Misool i Indonesia med lang gripehale og lysende gule flekker på ryggen. Arten er sjelden i terrarier, krever et høyt og varmt terrarium med høy luftfuktighet og hører hjemme hos den erfarne varanholderen, ikke hos nybegynneren.

Familie: Varanidae Engelsk: Yellow tree monitor Publisert 15. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**80-95 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 180 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Varmeplass	**35-48 °C**
Temperatur, natt	**24 °C**
Luftfuktighet	**60-90 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter og virveldyr**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-7 egg**
Inkubasjon	**160-170 dager** ved 29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Datamangel (DD)**

Om arten

Varanus reisingeri hører til trevaranene i underslekten *Euprepiosaurus* og er nært beslektet med *Varanus prasinus*. Kroppen er slank, og den lange gripehalen kan utgjøre mer enn to tredjedeler av dyrets samlede lengde. Den brukes aktivt til å klatre.

Fargen er det som gjør arten umiskjennelig. Grunnfargen er svart, og på ryggen sitter lysende gule flekker og øyeflekker i tverrgående rader. Snuten er nesten hvit, og buken er hvit til gulaktig, hos noen dyr med et lyserødt skjær. Andre arter i samme gruppe er grønne, blå eller svarte med annen tegning, så fargen alene skiller arten fra dem. Arten ble beskrevet i 2005, og navnet hedrer den tyske naturforskeren og terrarieholderen Manfred Reisinger, som var med på å fastslå at det var en ny art. Senere undersøkelser av skjellenes oppbygning viste stor likhet med *V. prasinus*, så noen forfattere behandler den som en underart. Her følges den vanlige oppfatningen at den er en selvstendig art.

En voksen *V. reisingeri* er omkring 80 cm lang inkludert hale og kan nå 95 cm. Vekten er ikke dokumentert. Dyrene er dagaktive og nervøse, og de fleste dyrene i handelen er viltfangede.

Arten er ikke en nybegynnerart, og heller ikke en art man bør velge ut fra utseendet alene. Den lever lenge, krever et stort, hjemmebygd terrarium og et varmt, fuktig og godt ventilert miljø, og viltfangede dyr har nesten alltid med seg parasitter og stress. Det samlede kravet til plass, strøm, fôr og tid er langt større enn dyrets størrelse får en til å tro.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Varanus reisingeri finnes bare på øya Misool i Raja Ampat-øygruppen ved vestspissen av Ny-Guinea, i provinsen Vest-Papua i Indonesia. Typelokaliteten er selve øya, og det er ikke funnet dyr andre steder. Utbredelsen er derfor ekstremt liten, og arten regnes blant de øglene som har et av de minste kjente utbredelsesområdene.

På øya lever arten i skog fra havnivå og opp til omtrent 535 m.

> **Naturlig utbredelse:** Indonesia.

LEVEOMRÅDE

Varanus reisingeri er et trebuende dyr som lever i tropisk regnskog. Som andre medlemmer av gruppen holder den seg høyt oppe i trærne og bruker den lange gripehalen til å holde fast og balansere mellom grenene.

Det finnes bare få direkte observasjoner av arten i naturen, og det finnes ingen målinger av temperatur og luftfuktighet på voksestedet. Regnskogen på en øy ved ekvator har et varmt og fuktig klima året rundt med små svingninger, og derfor holdes arten i fangenskap ved høy temperatur og høy luftfuktighet med bare liten forskjell mellom sommer og vinter. Hvilke tall som gjelder på Misool, er ikke dokumentert.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et høyt, hjemmebygd terrarium på minst 120 × 60 × 180 cm (lengde × bredde × høyde), og høyden er viktigere enn bunnarealet. Opplysningene varierer fra 120 × 60 × 120 cm til 120 × 60 × 180 cm, og er du i tvil, er den høye modellen den beste. Vil du holde et par, må det være betydelig mer plass og mange adskilte skjul. Ungdyr kan starte i et mindre, men fortsatt høyt terrarium, der de lett finner maten, og flyttes opp etter størrelse. Veksthastighet og passende størrelser for unger er ikke dokumentert.

Bygg terrariet av massiv treplate, glass eller plast, slik at varme og fukt blir inne, og sett inn ventilasjon i to høyder, slik at luften beveger seg uten å tørke ut alt. Dekk bakveggen med kork eller lignende, slik at dyret kan klatre overalt. Sett opp en kraftig sentral gren eller et helt tre, og legg til greiner i mange vinkler og høyder, slik at dyret kan gå, hoppe og klatre. Korkrør gir skjul og soveplass, og en kasse med fuktig mose hjelper særlig ungdyr og hunner som skal legge egg. Levende planter overlever sjelden de skarpe klørne, så bruk kunstige planter og slyngplanter.

Som bunn brukes et fuktbindende lag av kokosfiber, mose, jord uten gjødsel eller fint oppskåret sypressbark, gjerne med løv oppå. Unngå sand, småstein og grus, som dyret kan svelge slik at tarmen går tett. Arten er trebuende, så bunnlaget er mest til for å holde på fuktigheten. Låsbare dører må alltid sitte forsvarlig, og varmekilder må være skjermet, slik at dyret ikke kan brenne seg på dem. Sett en liten skål med vann høyt oppe på en holder, slik at den blir brukt.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen i terrariet skal være 27-32 °C, og natten må ikke bli kaldere enn omkring 24 °C. Over en solplass som dyret kan komme helt tett på, skal overflatetemperaturen være 35-48 °C. Opplysningene varierer, fra 35-40 °C til 44-48 °C, så start i den lave enden og la dyrets atferd avgjøre hva som passer. Målingene er overflatetemperatur tatt med et IR-termometer, ikke lufttemperatur.

Det viktige er en stor temperaturgradient, slik at dyret selv kan velge mellom en varm solplass og kjøligere kroker. Bruk en eller flere varmelamper over solplassen, helst koblet til termostat, og skjerm dem slik at dyret ikke kan røre pæren. Mål både øverst og nederst i terrariet. Sitter dyret hele dagen i det kaldeste hjørnet, er det for kaldt, eller så er det noe galt med helsen.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være høy, omkring 60-90 %, og gjerne over 70 %. Hold den oppe ved å sprøyte terrariet kraftig med hånden om morgenen og la luften tørke litt opp utover ettermiddagen. Sprøyt igjen om kvelden. En fukter som går noen timer om gangen, kan hjelpe, men går den hele tiden, blir bunnen for våt, og det kommer mugg.

Begge ytterpunktene er skadelige. For høy og konstant fukt gir luftveisinfeksjoner og muggsopp, og for lav luftfuktighet gir uttørking, vanskelige hudskifter og luftveisproblemer. Hvis fuktigheten er riktig, trenger ikke dyret vannbad. Et bad er bare nødvendig hvis hudrester sitter fast på tær eller halespiss og begynner å avsnøre blodtilførselen. Dyret drikker sjelden av en skål og tar helst vann fra dråper, så sprøyt lett mot dyrets snute og bladene rundt, slik at det kan slikke dem.

LYS OG UVB

Varanus reisingeri er dagaktiv og skal ha 12 timer lys om dagen med lysstoffrør eller LED. UVB er ikke strengt nødvendig, men anbefales som en sikkerhet, fordi det kan dempe følgene av et ufullkomment fôr, særlig hos unger og hunner. Bruk et UVB-rør for Ferguson-sone 2 over den ene siden av terrariet, slik at dyret kan velge å gå inn og ut av lyset. Sonen er et anslag ut fra et dagaktivt trelevende dyr i skog og er ikke dokumentert for selve arten.

Monter røret så nær solplassen at dyret kan sole seg i lys og varme samtidig, men uten at røret kan nås med klørne. Skift røret etter produsentens anvisning, fordi UVB-utbyttet synker lenge før lyset ser svakere ut.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Varanus reisingeri er en allsidig jeger som spiser insekter og andre virvelløse dyr samt mindre virveldyr. Hovedfôret bør være insekter som kakerlakker og siriss, supplert med møll, sommerfugler, silkeorm, voksmøllarver, tomatsvermerlarver og melorm. Gi et bredt utvalg og skift ofte, slik at dyret ikke blir kresent.

Kjøtttunge fôrdyr som mus, småfugler, reker, hakket kalkun, kokte egg og biter av kylling og fisk gis sjeldnere, for eksempel et par ganger i måneden. Gnagere og andre kjøtttunge fôrdyr er ikke hovedfôr for arten, og for mange av dem kan gi overvekt.

Insektene fôres godt opp før bruk og dryssles med kalk og D3 én gang i uken. Én gang i måneden dryssles de i stedet med et multivitamin. Tilskuddet kan også blandes i hakket kjøtt. Riktig fôringshyppighet er ikke dokumentert for arten; daglig fôring med vekslende fôr har fungert. Om arten spiser frukt, er usikkert.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Viltfangede dyr er sky, gjemmer seg og blir lett stresset. Det kan ta flere måneder før et viltfanget dyr stoler på deg. Sett hånden rolig inn i terrariet hver dag, og la dyret komme nysgjerrig bort. Grep, tvang og raske bevegelser ødelegger tilliten. Dyr født i fangenskap er mindre redde og blir ofte raskt tamme hvis du aldri griper, klemmer eller skremmer dem.

Arten er liten sammenlignet med de store varanene, men har skarpe klør og tenner. Et bitt eller en rift kan gi blødende sår, som bør vaskes og desinfiseres. Hold aldri dyret i halen, og unngå å gripe fast rundt kroppen. Under stell og rengjøring må terrariet åpnes rolig, slik at dyret ikke hopper ut eller faller.

Krypdyr bærer ofte salmonella. Vask alltid hendene grundig etter kontakt med dyr, innredning og bunndekke, hold terrariet adskilt fra kjøkkenet, og hold små barn og personer med svakt immunforsvar unna dyret. Dyrene holdes best enkeltvis. Par kan holdes sammen i et svært stort terrarium med flere skjul, men bare hvis du kan skille dem fra hverandre.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnsbestemmelse hos arten er ikke utførlig beskrevet, og kjønnet kan ikke bestemmes sikkert med det blotte øye på små dyr. La en veterinær med erfaring på krypdyr vurdere kjønnet. Alder og vekt ved kjønnsmodning er ikke dokumentert.

Hunner bør være fullt utvokste og i god hold før de settes i avl, fordi eggleggingen koster kalk og krefter.

PARRING

Dyrene kan holdes parvis hvis terrariet er svært stort og har mange skjul. Hold bare et par sammen hvis du kan skille dem fra hverandre når ett av dyrene blir stresset eller jaget. Parringssesongen er ikke dokumentert. Eggene legges omtrent fire til fem uker etter en vellykket parring.

Avl i fangenskap har lykkes, men er sjelden, og det finnes få utførlige beskrivelser. Oppdrett krever erfaring og et godt innredet terrarium, og det er lurt å starte med dyr fra oppdrett som er vant til menneskelig kontakt.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 1-7 egg per kull, og det kan komme flere kull i løpet av året. Eggene legges i bunnen eller i en eggleggingskasse. En høy kasse, omtrent 90 cm dyp og fylt til randen med fuktig mose, kokosfiber eller en blanding, gir hunnen mulighet til å grave og velge sin plass. Har hunnen ingen egnet plass, kan hun holde eggene tilbake eller legge dem feil, noe som er farlig for henne.

En kasse til et par må være mye større enn en kasse til et enkelt dyr. Bor små hull i bunnen til avløp, slik at fuktigheten ikke samler seg.

INKUBASJON

Eggene inkuberes ved omtrent 29 °C i 160-170 dager. Det er en lang periode der temperaturen må holdes svært stabil. Eggene må ikke inkuberes for fuktig, og det kan være best helt uten bunnmateriale. Om kjønnet avhenger av inkubasjonstemperaturen, er ikke dokumentert.

Bruk en godt kalibrert rugemaskin, ta temperaturen med to termometre, og kontroller eggene jevnlig for mugg. Rør dem så lite som mulig, og vend dem ikke.

OPPDRETT AV UNGER

Unger fra oppdrett er nysgjerrige og uten frykt for mennesker og blir ofte raskt tamme hvis de håndteres rolig. Hold dem i et høyt terrarium med mange greiner og skjul og den samme varmen og fuktigheten som voksne dyr. Fôret er insekter i passende størrelse. Vekst, alder ved første egglegging og dødelighet hos unger er ikke dokumentert.

Flytt ungene til hvert sitt terrarium hvis de begynner å jage hverandre eller viser tegn på stress.

Helse og vanlige feil

Viltfangede trevaraner er sjelden friske når de kommer hjem, og mange har både parasitter og luftveisinfeksjoner fra transport og oppbevaring hos leverandøren. La en veterinær med erfaring på krypdyr undersøke en avføringsprøve og dyrets helse de første ukene. De typiske problemene er:

- Innvollsorm og protozoer, som krever ulik medisin. Det må derfor avgjøres ved en avføringsprøve hva dyret skal behandles med.
- Luftveisinfeksjoner av stress, feil klima, for tørr eller for våt luft. De gir slim, åndedrett med åpen munn og sløvhet og behandles med antibiotika fra veterinæren.
- Soppinfeksjoner i huden, som først ligner et grått område som skal skifte hud, et blått merke eller en brannskade, og som brer seg. De gror ikke av seg selv og er smittsomme, så dyret bør isoleres i et annet rom.
- Hudrester som sitter fast på tær og halespiss ved for lav luftfuktighet. Løsne dem forsiktig med lunkent vann, ellers kan tær og halespiss dø.
- Fordøyelsesstopp etter inntak av sand, småstein eller grus.
- Kalkmangel og følger av ensidig fôr, særlig hos unger og hunner.

Gå til veterinær hvis dyret slutter å spise, hvis det sitter med åpen munn, hvis huden forandrer seg, eller hvis avføringen er blodig eller svært tynn.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.